

Հաշվետվություն

«Հայաստանի Հանրապետությունում հաշմանդամների սոցիալական պաշտպանության մասին» ՀՀ օրենքի 42-րդ հոդվածի համաձայն

«Հաշմանդամների սոցիալական պաշտպանության 2019 թվականի տարեկան ծրագրի և միջոցառումների ցանկի նախագծերին հավանություն տալու մասին»

ՀՀ կառավարության 2018թ. սեպտեմբերի 27-ի N1022-Լ արձանագրային որոշման կատարման վերաբերյալ

Հաշմանդամության ոլորտի պետական քաղաքականությունն ու նպատակային ծրագրերն ուղղված են հաշմանդամություն ունեցող անձանց իրավունքների պաշտպանությանը և սոցիալական ներառմանը:

Մշակվել և ՀՀ վարչապետի աշխատակազմ է ներկայացվել «Հաշմանդամություն ունեցող անձանց իրավունքների մասին» օրենքի նախագիծը: Նախագծով պետությունը երաշխավորություն է ստանձնում հաշմանդամություն ունեցող անձանց՝ այլ անձանց հետ համահավասար անկախ կյանքի և համայնքում ներառվելու համար անհրաժեշտ պայմաններ և հավասար հնարավորություններ ստեղծելու ուղղությամբ:

Նախապատրաստական աշխատանքներ են իրականացվում ՄԱԿ-ի 2006 թվականի «Հաշմանդամություն ունեցող անձանց իրավունքների մասին» կոնվենցիայի կամընտիր արձանագրությունը վավերացնելու ուղղությամբ, որը նոր հարթակ և հնարավորություն կստեղծի հաշմանդամություն ունեցող անձանց իրավունքների և օրինական շահերի արդյունավետ պաշտպանության համար:

Աշխատանքներ են տարվում հաշմանդամության գնահատման նոր մոդել ներդնելու ուղղությամբ: Նպատակն է՝ բժշկասոցիալական փորձաքննությունից անցնել անձի ֆունկցիոնալության գնահատման մոդելի, որը հնարավորություն կընձեռի իրականացնել անձի կարիքների բազմակողմանի գնահատում, հաշմանդամությունը դիտարկել անձի առողջական խնդիրների, նրա կարողությունների և միջավայրային գործոնների ունեցած ազդեցության համատեքստում և որոշել յուրաքանչյուր անձի անհատական ծառայությունների փաթեթը:

Հաշմանդամություն գնահատման նոր մոդելի իրավական հիմքերն ապահովելու նպատակով՝ մշակվել և ՀՀ վարչապետի աշխատակազմ է ներկայացվել «Անձի ֆունկցիոնալության գնահատման մասին» օրենքի նախագիծը, «Հաշմանդամության գնահատման համակարգի բարեփոխումների և անձի ֆունկցիոնալության գնահատման համակարգի ներդրման» ծրագիրը:

Միաժամանակ՝ հաշմանդամություն ունեցող անձի ֆունկցիոնալության գնահատման նոր մոդելի ներդրման աշխատանքները համակարգելու նպատակով ՀՀ վարչապետի 2019 թվականի հունիսի 19-ի N 798-Ա որոշմամբ ստեղծվել է համակարգող խորհուրդ:

2019 թվականից հաշմանդամություն ունեցող անձանց աջակցող միջոցները (այդ թվում՝ ձայնաստեղծ սարքեր, աչքի, վերին և ստորին վերջույթների պրոթեզներ, օրթեզներ, անվասայլակներ, քայլակներ և այլն) տրամադրվել են պետական հավաստագրերի միջոցով: Արդյունքում մեծացել է աջակցող միջոցներ տրամադրող կազմակերպությունների մրցակցությունը, որն անմիջականորեն ազդում է նաև տրամադրվող աջակցող միջոցների որակի վրա: Իրավակիրառական պրակտիկայում ի հայտ եկած խնդիրները, ինչպես նաև նոր տրամադրվող աջակցող միջոցների տրամադրման ժամկետները, պայմանները կարգավորելու նպատակով՝ մշակվել և ընդունվել է ՀՀ կառավարության 2019 թվականի նոյեմբերի 21-ի «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2017 թվականի սեպտեմբերի 7-ի N 1151-Ն և Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2015 թվականի սեպտեմբերի 10-ի N 1035-Ն որոշումների մեջ փոփոխություններ ու լրացումներ կատարելու մասին» N 1657-Ն որոշումը:

Պետական աջակցություն է ցուցաբերվել մրցույթի արդյունքում ընտրված հասարակական կազմակերպություններին՝ հաշմանդամություն ունեցող երեխաներին և երիտասարդներին սոցիալ-վերականգնողական ծառայություններ մատուցելու համար: 2019 թվականին ցերեկային կենտրոններում խնամք և սոցիալ-վերականգնողական ծառայություններ է ստացել ամսական 190 երեխա:

Մշակվել և ընդունվել է ՀՀ կառավարության 2019 թվականի նոյեմբերի 7-ի «Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2010 թվականի դեկտեմբերի 2-ի N 1698-Ն որոշման մեջ լրացում կատարելու մասին» N 1540-Ն որոշումը, որով նախատեսվում է մտավոր և հոգեկան խնդիրներ (այդ թվում՝ աուտիզմ) ունեցող անձանց խնամքի և սոցիալական վերականգնողական ծառայություններ մատուցող կազմակերպություններում մասնագիտացված աշխատանք կամ խնամք իրականացնողների նվազագույն աշխատավարձը 2020 թվականի հունվարի 1-ից ավելացնել 30%-ով:

31.12.2019թ. դրությամբ հաշմանդամների հաշվառման հանրապետական շտեմարանում հաշվառված հաշմանդամություն ունեցող անձանց թիվը կազմել է 192,013, որից 8,623-ը՝ հաշմանդամություն ունեցող երեխա: Հաշմանդամություն ունեցող անձանց թիվը նախորդ տարվա համեմատ աճել է 3,553 անձով: 2019 թվականի ընթացքում առաջին անգամ փորձաքննվել է 15,859 անձ (նախորդ տարվա համեմատ աճել է 4,140-ով), վերափորձաքննվել է 32,722 անձ (նախորդ տարվա համեմատ նվազել է 3,729-ով):

Տարեցների սոցիալական պաշտպանության ոլորտում 2019 թվականին շարունակվել է ծերացման հիմնահարցերի լուծմանն ուղղված՝ սոցիալական պաշտպանության ոլորտում պետության որդեգրած ակտիվ ու առողջ ծերություն և տարեցների համար արժանապատիվ կենսապայմաններ ապահովելու քաղաքականության մշակումն ու իրականացումը:

Իրականացվել են ՀՀ կառավարության 18.05.2017թ. N 20 արձանագրային որոշմամբ հավանության արժանացած՝ Ծերացման հետևանքների հաղթահարման և տարեցների

սոցիալական պաշտպանության ուղղակիության և ուղղակիության իրականացման 2017-2021թթ. միջոցառումների ծրագրի 2019 թվականի համար նախատեսված միջոցառումները:

Մասնավորապես, մշակվել և շրջանառության մեջ են դրվել մի շարք իրավական ակտերի նախագծեր՝ կապված տարեցների խնամքը խնամատար ընտանիքում կազմակերպելու, ընտանիքում տարեց հիվանդ անդամ ունեցող ընտանիքին սոցիալական աջակցություն ցուցաբերելու, հոգեկան առողջության խնդիրներ ունեցող անձանց տնային պայմաններում խնամքի ծառայություններ տրամադրելու և այլն:

Նախարարության նախաձեռնությամբ տարվա ընթացքում Հայրենական մեծ պատերազմի 30 վետերան անվճար օգտվել է առողջարանային բուժման և հանգստի ծառայություններից:

2019 թվականի դեկտեմբերի 4-ին ՀՀ ԱԺ-ի կողմից ընդունվել է «Հայաստանի Հանրապետությունում սոցիալական բնակարանային ֆոնդի կացարաններում բնակվող միայնակ կենսաթոշակառուներին նպատակային սոցիալական աջակցություն ցուցաբերելու մասին» ՀՀ օրենքը:

Ոլորտի հիմնախնդիրների լուծման և, մասնավորապես, խնամքի ծառայությունների ապահովման համակարգի զարգացման քաղաքականության ներդրման նպատակով նախարարության «Աշխատանքի և սոցիալական հետազոտությունների ազգային ինստիտուտ» ՊՈԱԿ-ի և Տարեցների պաշտպանության ցանցի կողմից իրականացվել են մի շարք հետազոտություններ և ուսումնասիրություններ, մասնավորապես՝ իրականացվել է հետազոտություն տուն-ինտերնատներում խնամվողների սոցիալական կարիքների և այլընտրանքային ծառայությունների նկատմամբ նրանց պահանջարկի համալիր գնահատման ուղղությամբ: Միաժամանակ, նախարարության և շահագրգիռ հասարակական կազմակերպությունների կողմից վերանայվել են խնամքի տրամադրման չափորոշիչները:

2019 թվականին տարեցների հիմնահարցերի ոլորտում ծառայություններ են պատվիրակվել, և պետական աջակցություն է ցուցաբերվել մրցույթի արդյունքներով հաղթող ճանաչված հինգ ոչ պետական կազմակերպությունների՝ տարեց, հաշմանդամություն ունեցող, ինչպես նաև անօթևան անձանց խնամքի ծառայություններ մատուցելու համար:

Տարվա ընթացքում հանրապետությունում պետական նպատակային ծրագրերի շրջանակում խնամքի (շուրջօրյա խնամքի հաստատություններում, տնային պայմաններում և սոցիալական հոգաձության ցերեկային կենտրոններում) ծառայություններ է ստացել դրա կարիքն ունեցող շուրջ 6,500 տարեց և հաշմանդամություն ունեցող անձ: